

Referat: Møde i Etisk Råd

Tid: kl. 9-15

Sted: MS Teams

Deltagere: Pia Damgård, Sune Frølund, Ruben Fjord Bredholt, Betina Nielsen, Susie Maj Kaalund, Nicolas Kjerulf, Brian Errebo-Jensen og Sofie Tolstrup.

Afbud: Ingen

Referent: Sofie Tolstrup

Dato for udarbejdelse: d. 28. maj 2021

Dagsorden:

1. Orientering: Siden sidst v. Brian
2. Præsentationsrunde af Danske Fysioterapeuters Etiske Råd
3. Orientering: Præsentation af Danske Fysioterapeuters Etiske Råd v. Brian & Ruben
4. Oplæg v. Ann Sofie Orth, afdelingschef Politik, om Fagkongressens fællesskabsspor
5. Pause: kl. 10.30-10.45
6. Drøftelse: Etisk Råd fremadrettet
7. Drøftelse: Arrangementer i 2021
8. Drøftelse: Indslag til fagkongressen i 2022 (fællesskabssporet)
9. Frokostpause: kl. 12.10-13.10
10. Oplæg: Hvad er et etisk dilemma? V. Sune Frølund
11. Drøftelse: Hvad er et etisk dilemma?
12. Drøftelse og beslutning: Valg af nye fokusområder for 2021-2023
13. Orientering: Mødekalender Etisk Råd 2021
14. Drøftelse: Borgerforslag om tjenestenummer til offentlige ansatte
15. Evt.

- Orientering: Siden sidst v. Brian

Brian bød velkommen til det nye Etiske Råd og gennemgik den reviderede plan for dagens møde. Herefter blev der kort orienteret om HBs aktuelle opmærksomhedspunkter, der bl.a. omfatter opgaveglidning, strategier om medlemsinvolvering og evt. forandringer i den fysioterapeutiske praksissektor.

- **Præsentationsrunde af Danske Fysioterapeuters Etiske Råd**

Det nye Etiske Råd præsenterede sig for hinanden og fortalte om deres interesse for etik og motivation for at sidde i rådet.

- **Orientering: Præsentation af Danske Fysioterapeuters Etiske Råd v. Brian & Ruben**

Brian og Ruben orienterede kort om Etisk Råd og rådets opgaveportefølje og konkluderede, at der aktuelt synes at være en stor interesse for etikken i fysioterapi.

- **Oplæg v. Ann Sofie Orth, afdelingschef Politik, om Fagkongressens fællesskabsspor**

Politisk chef, Ann Sofie Orth, præsenterede på et fællesmøde mellem Lederrådet og Etisk Råd rammerne for *fællesskabssporet* på fagkongressen i 2022. Fællesmødet blev indledt med en kort præsentationsrunde, hvorefter Ann Sofie Orth præsenterede formatet "Parløb". Fællesskabssporet skal kunne noget andet end det fysioterapifaglige-spor.

For at et indslag kommer i betragtning til fællesskabssporet er der tre elementer (benspænd), som skal være opfyldt. De tre benspænd er: 1) At indslaget skal have mindst to afsendere, 2) At indslaget skal rumme involvering/dialog med deltagerne, og 3) At det omhandler fysioterapeuters hverdag, arbejdsliv, udvikling af feltet, patienter etc. Processen for at indsende forslag til indlæg i fællesskabssporet initieres med et officielt Call, der annonceres snarest. De indkomne indlæg vil blive vurderet af et nedsat udvalg, der bl.a. favner medlemmer. Processen for behandling af indlæggene er endnu ikke endeligt fastlagt.

Både Lederrådet og Etisk Råd var positive over for fællesskabssporet ramme, ligesom begge råd var åbne overfor af danne parløb om et indlæg, der eks. kunne omhandle opgaveglidning og/eller fagidentitet. Formændene for de to råd aftalte at tale sammen efterfølgende.

- **Drøftelse: Etisk Råd fremadrettet**

I forlængelse af Brian og Rubens oplæg, genoptog Etisk Råd drøftelsen af rådets fremadrettede arbejde. Brian præsenterede indledningsvist, hvilke tiltag rådet tidligere havde talt om og fastslog, at selvom Etisk Råd havde vedtaget muligheden for at gennemføre korte virtuelle møder, så satser man naturligvis også fortsat på det fysiske mødeforamt. Etisk Råd arbejder desuden på at skabe kontakt til andre organisationers etiske råd/udvalg både i dansk-, men også i nordisk regi. Den

efterfølgende drøftelse i rådet berørte både mulige nye fokusområder og temaer for rådet, men også formater for rådet.

Blandt temaerne for Etisk Råd blev nævnt:

- Implicit bias: De ubevidste fordomme, som fysioterapeuter og andre sundhedsprofessionelle har, der udmønter sig i forskelsbehandling og deraf bidrager til den sociale ulighed i sundhed. Herunder sundhedsdefinitioner, kropsopfattelser og dannelse. Fysioterapiens hierarkier: højstatus og lavstatus.
- Social ulighed i sundhed: Fysioterapeuters evne til at omsætte den bio-psyko-sociale model til praksis. Velfærdssamfundets vandtætte skodder mellem sektorer og betalingsmurer.
- Opgaveglidning: Monofaglighed og tværfaglighed. Gråzonearbejde. Fysioterapeutens kernekompetencer: Hvilken betydning har nye roller for de opgaver, vi allerede har?
- Fagidentitet: Flydende fagidentitet: udvidet, forsnævret og foranderlig fagidentitet. Hvilke værdier skal være styrende for udviklingen af fysioterapeuters fagidentitet (eks. fysio eller terapeut)?

Blandt mulige formater for Etisk Råd blev

- Podcasts: eks. om social ulighed med deltagelse af studerende og rådsmedlemmer

Brian afrundede punktet og fremhævede, at Etisk Råd ville vende tilbage til drøftelsen om temaer til nyt fokusområde senere på mødet. Emnet om opgaveglidning og fagidentitet blev fremhævet som mulige emner for fagkongressen.

- **Drøftelse: Arrangementer i 2021**

Brian annoncerede det kommende webinar med Jacob Birkler, som Etisk Råd er vært for. I forlængelse heraf blev rådet bedt om at komme med forslag til spørgsmål, som kan stilles Jacob Birkler på webinarret. Følgende spørgsmål og emner blev fremhævet:

- Teknologiens muligheder: Teknologiske løsninger som eks. videokonsultationer kan være ressourcebesparende, men de kan også betyde, at fysioterapeuter må gå på kompromis med deres faglighed. Hvordan kan vi som profession forholde os til de etiske dilemmaer, som den teknologiske udvikling afføder? Og hvilke værdimæssige hensyn har forrang?

- Økonomiske prioriteringer i sundhedsvæsenet: Hvad ligger til grund for, at ét område opprioriteres fremfor et andet. Hvilke etiske udfordringer er der i eks. at nedprioritere mental sundhed fremfor fysisk?
 - Hjemmearbejde: Hvad betyder det, hvis man skal arbejde mere hjemmefra? Hvordan laver man vægtningen mellem mental trivsel og hensynet til smittespredning?
 - Pandemien har vist, at særligt udsatte patienter, som eks. de vederlagsfri, har været hårdt ramt af nedlukningen. Har vi som fysioterapeuter en etiske forpligtigelse til at række ud til de patienter, der har mest brug for det?
 - Vaccinevalgfrihed: er fysioterapeuter og andre sundhedspersoner underlagt en særlig etik, der betyder, at vaccination reelt ikke er et valg?
- **Drøftelse: Indslag til fagkongressen i 2022 (fællesskabssporet)**

Med afsæt i oplægget fra Ann Sofie Orth indledte Etisk Råd drøftelsen om ideer til indslag og formater på den kommende fagkongres.

Forslag:

- Fagidentitet: Sætte den flydende og foranderlige fagidentitet under lup og til diskussion.
- Teknologi-etik: Etikken halter efter, når det drejer sig om teknologi. Hvilken betydning har det, og hvordan påvirker teknologien os. Evt. i samarbejde med faglige selskaber.
- Opgaveglidning
- Sundhedsdiskurs: Er det sunde liv et personligt ansvar? Og hvad er det sunde liv? Er det sunde liv tilgængeligt for alle? Hvornår respekterer vi den enkelte persons valg? Hvem har patent på definitionen af det sunde liv?

Brian afrundede punktet og konkluderede, at Etisk Råd vil afsøge mulighederne for samarbejde med andre råd/udvalg/selskaber m.v. Konkrete ideer til fagkongressen og samarbejder vendes på mødet d. 3. september. Hvis det bliver aktuelt at afklare inden, vil punktet blive taget op på et virtuelt ad hoc-møde inden d. 3. september.

- **Oplæg ved Sune Frølund: Hvad er et etisk dilemma?**

Sune Frølund gav Etisk Råd en indføring i begreberne etik og moral og fremlagde en række perspektiver for, hvordan man kan anskue et etisk dilemma. Etisk Råds etiske opgave er ifølge

Sune at kunne identificere nogle grundlæggende principper, samt vurderer hvilke principper/perspektiver/værdier, der er mest tungtvejende i det konkrete etiske dilemma. Sune slog fast, at det fysioterapeutiske perspektiv på nogle etiske dilemmaer kan stride imod eks. samfundets principper.

- **Drøftelse: Hvad er et etisk dilemma?**

I forlængelse af Sunes oplæg drøftede medlemmerne af Etisk Råd, hvad de hver især forstod ved et fysioterapeutisk etisk dilemma. Under drøftelsen berørte rådet bl.a.:

- Forskellen på at udstikke etiske retningslinjer og at politisere, og hvad denne skelnen betyder for Danske Fysioterapeuters Etiske Råd. Sune gjorde det klart, at det var vigtigt for Etisk Råd at have for øje, hvornår man varetager én professions interesser, og hvornår man anskuer det ud fra en almen vinkel. Etisk Råds opgave er som udgangspunkt at belyse og drøfte de mange etiske perspektiver, som et dilemma kan rumme.
- Opmærksomhed på egen forforståelse: Vi har alle en forforståelse, som vi skal reflektere over. Den repræsenterer vores skik og brug, og vi skal forholde os til den ved at bruge "andre briller" eller perspektiver.
- Etiske dilemmaer i fysioterapien:
 - o Individets autonomi vs. Samfundets forventninger
 - o Omsorgspligt vs. Omsorgssvigt
 - o Definitionen af "det gode liv".
 - o Fysioterapeutens grænser: Hvor meget skal man finde sig i fra patientens side af? Hvornår skal jeg sige fra?
 - o Hvornår er noget uretfærdigt, og for hvem? Og kan et system være grundlæggende uretfærdigt?

Afslutningsvist blev der spurgt til, hvornår Danske Fysioterapeuters Etiske Retningslinjer sidst var blevet revideret. Brian afrundede punktet og forklarede, at de etiske retningslinjer senest er blevet revideret i 2012. Det blev ikke drøftet, hvorvidt de etiske retningslinjer ønskes revideret i indeværende periode.

- **Drøftelse og beslutning: Valg af nye fokusområder for 2021-2023**

Det nye råd drøftede og traf beslutning om, hvilket nyt fokusområde det vil beskæftige sig med i den kommende 2-årige periode. Drøftelsen af nyt fokusområde blev initieret på mødet d. 3. februar. Dengang blev emnerne: "Fagidentitet", "Hverdagsproblematikker" og "Negativ formåen" nævnt som mulige nye områder.

Under punktet "Etisk Råd fremadrettet" tog rådet fat på drøftelsen om et nyt fokusområde. I forlængelse af den tidligere drøftelse, blev følgende emner til nyt fokusområde føjet til listen:

- Den bio-psyko-sociale-model: Lever fysioterapeuter i praksis op til idealet om at anvende hele modellen – herunder også det psykiske og det sociale aspekt? Kan modellen medvirke til at udvide professionsbegrebet?
- Ulighed i sundhed: Tilbuddet om fysioterapi i Danmark er en del af et velfærdssystem, hvor nogle tilbud er offentlige og andre er private (eks. fysioterapi, læger, kiropraktorer, tandlæger m.v.). Hvilke hierarkier og uligheder eksisterer der blandt diagnosegrupper?
- Patientperspektivet i ydernummerdebatten: Hvilket system er bedst til at tilgodese patienten?
- Hvem har patent på sundhedsdefinitionen? Og hvordan er fysioterapeuter fanebærer for begrebet?

Rådet blev enige om at bruge *professionsidentitet* som et paraplyemne for Etisk Råds fokusområde for den kommende periode. Under emnet *professionsidentitet* vil rådet bl.a. drøfte emnerne: opgaveglidning, social ulighed i sundhed og hvad er det sunde liv.

I forlængelsen af valget af fokusområde blev det ligeledes aftalt, at Etisk Råd vil række ud til deres søsterorganisation i Norge for at blive klogere på det norske arbejde med etik i fysioterapi.

- **Orientering: Mødekalender Etisk Råd 2021**

Brian orienterede om de kommende mødedatoer i Etisk Råd. Rådet mødes:

- Fredag d. 3. september kl. 10-15
- Torsdag d. 25. november kl. 10-15

Der satses på fysiske møder de fastlagte datoer.

- **Drøftelse af borgerforslag om tjenestenummer til offentlige ansatte**

Etisk Råd drøftede Borgerforslaget ”*Offentligt ansatte skal kunne gå sikkert på arbejde og kunne føle sig trygge når de har fri. Derfor er navnebeskyttelse en nødvendighed*” og sammenfattede rådets holdning hertil.

Etisk Råds holdning til borgerforslaget om tjenestenummer:

Etisk Råd mener, at det er vigtigt at afdække, hvorvidt borgerforslaget reelt rummer potentialet til at ændre den aktuelle situation, hvor medarbejdere – særligt i dele af den offentlige sektor såsom psykiatrien, visitationscentre og borgercentre - kan opleve utryghed i kraft af deres arbejde. Etisk Råd mener, at det er afgørende, at borgerforslaget vurderes med afsæt i eksisterende viden om tjenestenummers effekt på udfordringer med utryghed, trusler, vold og chikane. Eksisterende erfaringer er vigtige for at undgå, at en evt. vedtagelse af borgerforslaget ikke blot vil skabe en falsk tryghed blandt medarbejderne, men at det reelt vil påvirke situationen positivt. Derfor vil Etisk Råd opfordre til, at man afsøger andre sammenlignelige landes erfaringer med anvendelsen af tjenestenumre eller anonymisering af offentlige ansatte, inden man evt. vælger at vedtage borgerforslaget.

For Etisk Råd er hensynet til medarbejdernes tryghed af afgørende betydning. Det SKAL være trygt og sikkert at gå på arbejde. Når det er sagt, så vil anvendelsen af et evt. tjenestenummer ikke være uden omkostninger for relationen mellem borger og fysioterapeut – og mellem borgere og sundheds-professionelle i det hele taget. Vi risikerer som profession, som mennesker, som borgere og som samfund at relationen mellem borgere og offentlige ansatte bliver præget af distance, fremmedgørelse og umyndiggørelse, hvilket vil være ukonstruktivt for relationen og samarbejdet mellem parterne. I forlængelse heraf har Etisk Råd en opmærksomhed på, at borgerforslaget ikke må medvirke til en yderligere forråelse af vores velfærdssamfund, hvor patienter i sundhedssektoren behandles af et nummer og som et nummer, og at relationen mellem sundhedsperson og borger herved dehumaniseres.

Forslaget om tjenestenummer udspringer af psykiatrien. Den særligt udsatte position, som ansatte har i dele af psykiatrien, var derfor også omdrejningspunktet for drøftelsen i Etisk Råd. Rådet er dog opmærksom på, at andre dele af den offentlige sektor ligeledes kan være udsat. I psykiatrien har man i årevis drøftet tvang, ligesom området ressourcemæssigt har været presset. Etisk Råd er derfor opmærksom på, at den særlige udsathed og utryghed, som medarbejdere i psykiatrien kan opleve, kan være et symptom på en presset sektor, der mangler ressourcer og kæmper med rekruttering og fastholdelse af medarbejdere. Et symptom, som IKKE kan afhjælpes ved blot at indføre tjenestenummer til de ansatte.

Afslutningsvist mener Etisk Råd, at det er vigtigt, at Danske Fysioterapeuter i deres endelige holdning til borgerforslaget om tjenestenummer, er opmærksomme på, at vores kollegaer i psykiatrien støtter forslaget. Kollegaer som i deres hverdag kan opleve, at de selv eller deres nærmeste kollegaer er utrygge og bekymrede. For dem anses borgerforslaget for at være (en del af) løsningen på et reelt oplevet problem. Etisk Råd mener, at det er vigtigt, at Danske Fysioterapeuter anerkender den virkelighed og det arbejdsmiljø, som fysioterapeuter og andre offentlige ansatte i bl.a. psykiatrien oplever. Når det er sagt, er Etisk Råd ligeledes bevidst om, at et tjenestenummer til ansatte i særligt udsatte dele af den offentlige sektor, kan opleves som en lille del af løsningen på betydeligt større og mere omfattende problemstillinger.

- **Eventuelt**

Ingen bemærkninger.